

I.

Fővárosi Törvényszék
...P..../2010/42.

A Fővárosi Törvényszék

a Sár és Társai Ügyvédi Iroda - eljáró ügyvéd: dr. Horváth Katalin (ügyvéd címe.) által képviselt felperes neve (felperes címe.) felperes

a Nagy és Pál Ügyvédi Iroda - eljáró helyettes ügyvéd: dr. Főző Virág (ügyvéd címe.) által képviselt
I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe.) I. rendű és

a dr. Szilágyi István Ügyvédi Iroda - eljáró ügyvéd: dr. Szilágyi István (ügyvéd címe.) által képviselt

II.rendű alperes neve (II.r. alperes címe.) II. rendű és

III.rendű alperes neve (III.r. alperes címe.) III. rendű alperesek
ellen

szerzői jogsértés megállapítása és egyéb iránt indított perében meghozta a következő

Í T É L E T E T

A bíróság a keresetet elutasítja.

A bíróság kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperes számára 100.000,- Ft (százezer forint), míg a II. és III. rendű alperesek számára külön-külön 174.600,- Ft (százhetvennégyezer hatszáz forint) - 174.600,- Ft (százhetvennégyezer hatszáz forint) perköltséget.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül fellebbezésnek van helye, melyet ennél a bíróságnál lehet előterjeszteni 3 példányban, a Fővárosi Ítéltáblához címezve.

Az Ítéltábla előtti eljárásban a jogi képviselet kötelező.

A felek a fellebbezési határidő lejártá előtt közösen kérhetik a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálását.

Ha a fellebbezés csak a kamatfizetésre, a perköltség viselésére vagy összegére, illetve a meg nem fizetett illeték, vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik vagy a teljesítési határidővel kapcsolatos, illetve, ha a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányult, bármelyik fél kérheti, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson bírálja el.

INDOKOLÁS

A felperes elismert színházrendező, a nev Színház Intézet, a Magyar Színpadi Rendezői Testület és a név Társaság tagja, számos színdarab rendezője és dramaturgja. A nev Főiskola tanára, korábban pedig a nev Egyetem elismert oktatója volt.

2009. decemberében felperest felkereste II.rendű alperes neve II. rendű alperes, aki korábban tanítványa és kollégája volt felperesnek, hogy II. rendű alperes ötlete alapján nyújtson segítséget a balett-adaptáció elkészítéséhez. Felperes ezt elvállalta, így II. rendű alperessel közösen elkezdtek dolgozni a balett szüzséjén 2009. december 30-án. A felperes és II. rendű alperes az eredeti irodalmi mű alapján kidolgozták a balettet: cselekményszál, jelenetek egymásutánja, fizikai mozgásokat, a balett dinamikáját, valamint az eredeti mű alakjainak lelki rendszerét is kidolgozták és adaptálták a táncművészetre.

Az I. rendű alperes, a I.rendű alperes neve, a 2010/11-es évadban műsorra tűzte 1-es személy: mu cime című művének balett adaptációját (Balett). A felperes által csatolt ujsag neve, mely 2010. májusában került kiadásra és 2010/11-es évadra vonatkozott, és mely ugyanezen tartalommal a www.honlap neve <<http://www.honlap neve/>> internetes oldalon is megjelent, feltüntetésre került a balett III.rendű alperes neve - II.rendű alperes neve - I. és II. rendű alperesek - nevének feltüntetésével. A balett azonban nem került bemutatásra sem az adott évadban, de a mai napig sem.

Felperes 2010. július 21-én nyújtott be keresetet az alperesekkel szemben, melyet a per során módosított. A módosított keresetében a felperes a szerzői jogról szóló (Szjt.) 94.§-a és Ptk. 339.§ (1) bekezdése alapján, a Ptk. 355.§ (1) és (4) bekezdései alapján, továbbá a 359.0 (1) bek. alapján kérte:

- annak megállapítását, hogy I. rendű alperes megsértette a felperes az Szjt. 12.§-ban foglalt névfeltüntetéshez és szerzői minőség kétségbevonása elleni védelemhez való jogát azáltal, hogy a hivatkozott ujsag neve, valamint a www.honlap neve <<http://www.honlap neve/>> honlapon nem tüntette fel felperes nevét a szerzők között;
- I. rendű alperes eltiltását a felperes szerzőségének jövőbeni kétségbevonásától, azaz attól, hogy a jövőben I. rendű alperes keretében létrejött, a felperes által is alkotott szüzsén alapuló, mu cime című balett adaptációról szóló bármilyen közlést a felperes szüzsé- illetve librettó szerzőként való névfeltüntetése nélkül tegyen közzé;
- I. rendű alperes eltiltását a jogsértéstől, azaz attól, hogy az I. rendű alperes 1-es személy mu cime című drámájából készült balett adaptációja megvalósításához a felperes által is alkotott szüzsét és az ezen alapuló bármely más művet, balett adaptációt az Szjt. 16.§ (1) bekezdése szerint előírt szabályszerű felhasználási

szerződés, továbbá az Szjt. 16.§ (4) bekezdése szerint előírt arányos jogdíj megfizetése nélkül bármilyen módon felhasználja beleértve különösen, de nem kizárólagosan a felperes által is alkotott szüzsé bármilyen, akár irodalmi műként, akár balett műként történő átdolgozását, a felperes által is alkotott szüzsén alapuló kész balett mű nyilvános előadását;

- nyilvános elégtételadást, azaz I. rendű alperes költségén történő közzététele az ítélet rendelkező részének a [www.honlap](http://www.honlap.neve) neve <<http://www.honlap.neve/>> internetes felületen, annak főoldalán ½ képernyőméretben, keretben, 3 hónapon keresztül, továbbá a 1-es napilap és a 2-es napilap napilapokban 1/8 - 1/8 ad oldal terjedelemben, keretben, egy alkalommal;
- I. rendű alperest 1.500.000,- Ft gazdagodás megfizetésére a felperes szerzői művének felhasználása során, valamint 500.000,- Ft összegű nemvagyoni kártérítés megfizetésére a felperes szerzői jogainak megsértése miatt.

II. és III. rendű alpereseket a fentiekben foglaltak tūrésére kötelezni. Felperes kérte továbbá az alperes perköltségben történő marasztalását.

Alperesek a kereset elutasítását kérték, valamint felperest az alperesek részére perköltség megfizetésére kötelezni. Vitatta, hogy a felperes a perbeli táncműnek szerzője lenne. Alperesek a mű tekintetében felperesnek pusztán dramaturgként történő közreműködését kívánták, egyfajta technikai segítségnyújtást kértek tőle. Alperesi álláspont szerint felperes nem végzett szerzői alkotó munkát, hanem a tevékenysége klasszikus dramaturgi munka, mely a hatályos szerzői jogi törvény szerint nem tárgya a szerzői jogvédelemnek. Alperesi álláspont szerint a felperes klasszikus dramaturgi feladatokat látott el a mű elkészítésének első 3 hónapjában. Nem végzett tehát olyan munkát, mely eredeti, egyéni jelleggel bírna, s ezáltal szerzői jogi oltalmat élvezne. Vitatták a felperesi kézi szüzsé (libretto) általuk történt felhasználásának tényét.

Hangsúlyozták továbbá alperes, hogy a per tárgya a Balett előadás, mint irodalmi műből elkészített táncos adaptáció, mely 2010/11-es évadra sem, de a mai napig sem készült el. Bemutatásra a Balett nem került. Ezáltal alperesek álláspontja az, hogy nincs olyan kész mű jelenleg, mely az Szjt 4.§ -a alá tartozna, s ezáltal védettséget élvezne. A balett ugyanis a bemutatással válik szerzői jog által védetté.

A felperes keresete nem alapos.

A bíróság a tényállást a Pp. 206.§-a alapján a felek előadásaiból, a rendelkezésre álló okiratokból állapította meg.

A Szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 1.§-aszerint a törvény védi az irodalmi, művészeti és tudományos alkotásokat.

Szjt. 4. /1) A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).

(2) Szerzői jogi védelem alatt áll - az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül - más szerző művének átdolgozása, feldolgozása vagy fordítása is, ha annak egyéni, eredeti jellege van.

Szjt. 12.) A szerzőt megilleti a jog, hogy művén és a művére vonatkozó közleményen - a közlemény terjedelmétől és jellegétől függően - szerzőként feltüntessék. A szerzőt a mű részletének átvétele, idézése vagy ismertetése esetén is meg kell jelölni. A szerző a neve feltüntetéséhez való jogot a felhasználás jellegétől függően, ahhoz igazodó módon gyakorolhatja.

(2) Az át- vagy feldolgozáson, illetve a fordításon az alapul szolgáló mű szerzőjének nevét is fel kell tüntetni.

(3) A szerző jogosult művét nevének megjelölése nélkül vagy felvett néven is nyilvánosságra hozni. A szerző a nevének feltüntetésével nyilvánosságra hozott mű újabb jogszerű felhasználása esetén is megkívánhatja, hogy a művét a továbbiakban nevének feltüntetése nélkül használják fel.

(4) A szerző követelheti, hogy e minőségét senki se vonja kétségbe.

16.) A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részéneanyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.

(2) A szerző engedélye szükséges a mű sajátos címének felhasználásához is.

(3) A szerzőt megilleti a műben szereplő jellegzetes és eredeti alak kereskedelmi hasznosításának és az ilyen hasznosítás engedélyezésének kizárólagos joga is.

(4) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek - eltérő megállapodás hiányában - a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le. Ha a törvény a felhasználási szerződés érvényességét megszabott alakhoz köti, a díjazásról való lemondás is csak a megszabott alakban érvényes.

(5) A törvényben meghatározott esetekben a szerzőt a mű felhasználásáért megfelelő díjazás illeti meg anélkül, hogy a felhasználás engedélyezésére kizárólagos joga volna. A törvény kizárhatja az ilyen díjazásról való lemondás jogát; a szerző ilyen rendelkezés hiányában is csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le a díjazásról.

(6) Jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.

(7) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a felhasználó köteles a szerzőt vagy jogutódját, illetve a közös jogkezelő szervezetet a felhasználás módjáról és mértékéről tájékoztatni.

Szjt. 29. □~ A szerző kizárólagos joga, hogy a művét átdolgozza, illetve hogy erre másnak engedélyt adjon. Átdolgozás a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása és a mű minden más olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.

Az alkalmazható jogkövetkezményeket az Szjt. 94. (1) bek. tartalmazza: Jogainak megsértése esetén a szerző a jogsértővel szemben - az eset körülményeihez képest - a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

- a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;
- b) követelheti a jogsértés vagy az azzal közvetlenül fenyegető cselekmények abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;
- c) követelheti, hogy a jogsértő - nyilatkozattal vagy más megfelelő módon - adjon

elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről és költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;

d) követelheti, hogy a jogsértő szolgáltatson adatot a jogsértéssel érintett dolgok vagy szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevőkről, a jogsértő felhasználásra kialakított üzleti kapcsolatokról;

e) követelheti a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését;

f) követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását, továbbá a kizárólag vagy elsősorban a jogsértéshez használt eszközök és anyagok, valamint a jogsértéssel előállított dolgok lefoglalását, meghatározott személynek történő átadását, kereskedelmi forgalomból való visszahívását, onnan való végleges kivonását, illetve megsemmisítését.

(2) A szerzői jog megsértése esetén a szerző a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést is követelhet.

A bíróság által az első eldöntendő kérdés az volt, hogy mi minősül műnek jelen perben.

Az Szjt. 1.§ értelmében a törvény védi az irodalmi, művészeti és tudományos alkotásokat. A törvény felsorolása tehát nem kimerítő. A szerzői alkotás, a mű fogalmi elemeinek kimunkálását a jogalkotó ezzel az ítélkezési gyakorlata a törvény azonban vannak minimális követelmények: alkotás legyen, azaz magas fokú szellemi tevékenység eredménye. A mű differencia-specifikája annak egyéni-eredeti jellege, más alkotástól megkülönböztethető legyen és a szerzőhöz egy individuális kapcsolatot tükrözzön. (Szjt. 1.§ (4) bek.) A műnek szubjektíven újnak kell lennie, azaz a szerző szemszögéből. (Szjt. 1.§ (3) bek.) Az alkotás a szerző saját szellemi termékének a tevékenysége. Minden szerzői mű megismételhetetlen, egyedi. Az egyéni, eredeti jelleg tekintetében lényeges lehet mind a mű formája, mind a tartalma. A védelem tárgya ugyanis a megformált tartalom. Az elvárt kritérium pusztán annyi, hogy ne legyen más mű szolgálja mása.

Az Szjt. példalozó jelleggel felsorolja a szerzői művek leggyakrabban előforduló fajtáit, mely felsorolásában szerepel az irodalmi mű, és a színmű, zenés mű, a táncjáték és a némajáték.

Az Szjt. 4.§ (2) bekezdése alapján szerzői jogi védelem alatt áll más szerző művének átdolgozása, ha annak eredeti, egyéni jellege van.

Az Szjt. 29.§-a értelmében átdolgozás a mű színpadi feldolgozása, és a mű minden olyan megváltoztatása, melynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.

A fentiek alapján jelen perben az alapul szolgáló mű 1-es személy: mu címe című irodalmi alkotás. Ennek balett adaptációja az Szjt. 4.§-a és 29.§-a értelmében átdolgozásnak minősül.

Felperes álláspontja az volt, hogy jelen perben a mű a kézzel írott szüzsé (libretto), mint irodalmi mű védett. Ezt a Szerzői Jogi Szakértői Testület által elkészített szakvélemény alapján, továbbá arra való hivatkozással kérte megállapítani, hogy a felperes szerzőségét a csatolt szerződéstervezetekkel I. rendű alperes elismerte.

A felperes csatolta az iratokhoz az I. rendű alperes 2010. augusztus 9-én kelt azon levelét, melyben az I. rendű alperes és felperes közötti, a Balett 2011. április 29-ére tervezett bemutató

előadásának tisztázatlan helyzetét peren kívül kívánják rendezni. A levél tartalma alapján felperessel nem mint szerzővel, hanem mint dramaturggal kívánt szerződni az I. rendű alperes. A levél mellékleteként csatolta felperes a szerződéstervezetet is, mely egy vállalkozási szerződés a Balett dramaturgiai feladatainak ellátására, továbbá egy vállalkozási szerződéssel vegyes szerződés, melyben a felek a Balett adaptáció szöveggönyvének elkészítésében vállal szerepet.

Alperes álláspontja szerint jelen perben a mű a Balett, mely táncos-zenés színpadi mű. A felek előadása pedig álláspontja szerint azt támasztja alá, hogy ez a mű még nincs kész, mivel még a mai napig folyik az alkotómunka. A felperesi szüzsé (libretto) a kezdeti 2010. eleji időszak óta már többször változott, az átdolgozásra került. Amennyiben most mutatnák be a darabot alperesek álláspontja szerint már nem is felperesi szüzsé (libretto) lenne annak az alapja, hanem egy új szüzsé (libretto).

Felek között nem volt vitatott, hogy felperes készítette el a kézi szüzsét (librettot), melyet keresetleveléhez csatolt. A jelen per tárgya azonban a Balett: 1-es személy: mu cime című irodalmi mű táncos-zenés adaptációja, táncművészeti alkotás.

A balett (az olaszból, ami aballo = ánc kicsinyített változata) a táncművészetnek azon ága, amely valamely drámai cselekményt a táncmozgás, a mimika és a pantomimika, valamint a zene kifejezőeszközeivel mutat be. A balettben a táncmozgás az uralkodó elem. A balett egy vagy több személy zenekísérettel előadott színpadi tánca, amely testmozgással és mimikával stilizált formában fejezi ki a történéseket, érzelmeket és a klasszikus balett táncnyelvét használja. A klasszikus balett-technika az udvari táncokból alakult ki - számos nagyszerű balettmester és balett-táncos művészi és alkotó munkája által - és csiszolódott jelenlegi formájává

A balett tehát egy összetett alkotás, több műtípusból áll össze: zene, tánc. Alkotói folyamatok sokaságán megy keresztül, melyhez az egyes alkotói szakaszok tekintetében több különböző személy is közreműködhet. A balett együttesen létrehozott mű (Szjt. 6. §), és több szerző műve egyesül egy egységes műben, és az egyesülés olyan fokú, hogy nem tudják szerzői jogukat egyénileg gyakorolni alkotó hozzájárulásuk tekintetében. Nem arról van szó tehát, hogy az egyes személyek - szerzők - alkotó teljesítménye ne lenne elkülöníthető, hanem arról, hogy a részek olyan egységes egészzé állnak össze, hogy az egyéni joggyakorlás válik lehetetlenné.

A mű védettségét pedig akkor élvez, amikor bemutatásra kerül.

A jelen per alapját képező Balett a mai napig nem került bemutatásra - ebben nem volt vita a felek között, ennél fogva szerzői jog által védett műről nem beszélhetünk. Az a tény, hogy egy jövőbeli esetleges előadássorozatnak része lesz a balett egy elkövetkező évadban, és ezen műsorfüzetben feltüntetésre került, nem bírt relevanciával. Ugyancsak nem támasztotta alá felperesi érvelést, miszerint a kézi szüzsé önálló irodalmi mű az, hogy felperes csatolta az I. rendű alperes által megküldött, de aláírásra nem került szerződéstervezeteket. Ez kifejezhetett egyfajta I. rendű alperesi szándékot, azonban a fő cél I. rendű alperes részéről ezen szerződéstervezetek megküldésével az lehetett, hogy a Balett premierje a tervezett időpontban bemutatásra kerüljön. Semmiképp nem jelenti felperes jogainak elismerését.

A bíróság nem fogadta el a felperes azon hivatkozását, miszerint a kézi felperesi szüzsé (libretto) (mely a koreográfiának kézi vázlatát tartalmazza) jelen per tekintetében önálló irodalmi

alkotásnak tekinthető, mely mint irodalmi mű a szerzői jog által védett. A bíróság osztja azon felperesi érvelést, miszerint a balett zene és a koreográfia alapján egyaránt a balett szüzséje (librettója) képezi. A szüzsé az, mely megvalósítja a prózai dialógusokon alapuló gondolatszövedék mozgásnyelvi, színpadi kompozíciókban megvalósuló kifejezőmódra történő lefordítását. Ettől azonban külön műként a szüzsé (libretto) nem értékelhető, csak a Balett vonatkozásában válik az védetté. A bíróság osztja azon alperesi álláspontot, miszerint ezen esetben a szüzsé (libretto) csupán egy szükségszerű munkafolyamati állomás. Az külön, önmagában irodalmi alkotásként védetté akkor válhatna, amennyiben nem lenne a balett alapjául szolgáló más alapmű. S mivel jelene esetben van alapmű (1-es személy a szerző), s nincs kész, bemutatott mű (Balett), így a szerzői jogi jogkövetkezmények sem alkalmazhatók.

A bíróság, figyelemmel a fentiekben foglaltakat a szakértői véleményt figyelembe venni, értékelni nem tudta, hiszen jelen perben a szakértői testület kirendelése nem volt szükséges, mivel a per alapját eldöntendő kérdés jogkérdés volt, nem szakkérdés. Annak a jogkérdésnek az eldöntését követően pedig, hogy a szerzői jog által védett mű a balett, további szakértői bizonyításra már nem volt szükség, hogy a bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint döntsön.

Alperes permegszüntetési kérelmét a bíróság elutasította figyelemmel arra, hogy annak a Pp.-ben foglalt feltételi nem álltak fenn, és érdemben döntött. A felperes így, amennyiben a későbbiek során bemutatásra kerül a mű (Balett), nincs elzárva attól, hogy szerzői jogsértés esetén jogait érvényesítse.

A fentiek alapján tehát a bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

A pertárgy értékét a bíróság az 1952. évi III. törvény (Pp.) 24. § (1) bekezdése alapján állapította meg 2.000.000,- Ft -ban.

A perköltség viseléséről a bíróság a Pp. 77.§ és a 78. § (1) bekezdés alapján határozott a pervesztes felperes terhére. Az I. rendű alperes jogi képviselőjének a munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján, míg a II. és III. rendű alperesek jogi képviselőjének a munkadíja külön megállapodáson alapul, mely alapján az ügyvédi munkadíj 200.000,- Ft elsőfokú ügyvédi megbízási díjból és 75.000,- Ft ideiglenes eljárás miatti képviseleti díjból tevődik össze figyelemmel arra, hogy II. és III. rendű alpereseket közösen képviselő ügyvéd áfakörbe tartozik.

Budapest, 2012. október 15.

. Ocskó Eszter s.k.
bíró

A kiadmány hitelélül:

II.

Fővárosi Ítéltábla
8.Pf.22.298/2012/7.

A Fővárosi Ítéltábla a Sár és Társai Ügyvédi Iroda (... , ügyintéző: dr. Horváth Katalinügyvéd) által képviselt felperes neve (...) felperesnek, a Nagy és Pál Ügyvédi Iroda (...., ügyintéző: dr. Főző Virágügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű, a dr. Szilágyi IstvánÜgyvédi Iroda (fél címe 3., ügyintéző: dr. Szilágyi Istvánügyvéd) által képviselt II.rendű alperes neve (...) II. rendű és III.rendű alperes neve (...) III. rendű alperesek ellen szerzői jogsértés megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. október 15. napján kelt, 25.P.25.137/2010/42. számú ítélete ellen a felperes 43. sorszám alatti fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Köteles a felperes 15 napon belül az I. rendű alperesnek 50.000 (Ötvenezer) forint + áfa, a II. rendű alperesnek 50.000 (Ötvenezer) forint + áfa, a III. rendű alperesnek 100.000 (Százezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget megfizetni.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 100.000 forint, míg a II. és III. rendű alpereseknek külön-külön 174.600 - 174.600 forint perköltséget.

A megállapított tényállás lényege szerint a felperest, aki színházrendező és dramaturg, 2009 decemberében felkereste a II. rendű alperes, hogy nyújtson segítséget Tennessee Williams: A vágy villamosa című műve balett-adaptációjának elkészítéséhez. A felperes elvállalta és közösen elkezdtek dolgozni. Az I. rendű alperes a 2010/11-es évadában műsorára tűzte balett-adaptációját, amely azonban ténylegesen bemutatásra nem került. A 2010/11-es évadra vonatkozó Műsor-kalendáriumban és a www.o...hu internetes oldalon a balett-adaptáció szerzőiként a II. és a III. rendű alperesek neve szerepelt, a felperesé azonban nem.

A felperes módosított keresetében az Szjt. 94. §-a, a Ptk. 339. § (1) bekezdése, 355. § (1) és (4) bekezdése, továbbá 359. § (1) bekezdése alapján annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperes megsértette a névfeltüntetéshez és szerzői minőség kétségbe vonása elleni védelemhez való jogát azáltal, hogy a Műsor-kalendáriumban, valamint a www.o...hu honlapon nem tüntette fel a felperes nevét a szerzők között.

Kérte az I. rendű alperes eltiltását a szerzőségének jövőbeni kétségbevonásától, azaz attól, hogy „A vágy villamosa” című balett-adaptációról szóló bármilyen közlést a felperes szüzsé-, illetve librettó szerzőként való névfeltüntetése nélkül tegye közzé.

Kérte továbbá az I. rendű alperes eltiltását a jogsértéstől, azaz attól, hogy az I. rendű alperes Tennessee Williams: A vágy villamosa című drámájából készült balett-adaptációja megvalósításához a felperes által is alkotott szüzsét és az ezen alapuló bármely más művet, balett-adaptációt szabályszerű felhasználási szerződés, továbbá arányos jogdíj fizetése nélkül bármilyen módon felhasználja.

Emellett nyilvános elégtétel adására kérte az I. rendű alperest kötelezni oly módon, hogy az I. rendű alperes saját költségén az ítélet rendelkező részét tegye közzé a www.o.hu internetes felületen, annak főoldalán 1/2 képernyőméretben, keretben, 3 hónapon keresztül, továbbá a M. N. és a N. napilapokban 1/8-1/8 oldalterjedelemben, keretben, egy alkalommal.

Végül az I. rendű alperest 1.500.000 forint gazdagodás megfizetésére és 500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni szerzői jogainak megsértése miatt.

A felperes II. és III. rendű alperesekkel szemben előterjesztett keresete az I. rendű alperessel szembeni kereset türéseire irányult.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Vitatták, hogy a felperes a perbeli táncműnek szerzője lenne, állításuk szerint tevékenysége klasszikus dramaturgi munka, amely a hatályos szerzői jogi törvény szerint nem tárgya a szerzői jogvédelemnek. Vitatták továbbá a felperes által készített szüzsé alperesek általi felhasználásának tényét is. Arra is hivatkoztak, hogy a balettelőadás bemutatásra nem került, ezért nincs olyan kész mű, amely az Szjt. szerinti védettséget élvezne.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét nem találta alaposnak. Határozatát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 1. §-ára, 4. § (1) és (2) bekezdésére, 12. § (1)-(4) bekezdéseire, 16. § (1)-(7) bekezdéseire, 29. §-ára, 94. §-ának (1) és (2) bekezdésére, valamint a Pp. 206. §-ára alapította.

Kifejtette, hogy az Szjt. 1. §-a szerinti szerzői alkotás lényege annak egyéni-eredeti jellege, más alkotástól megkülönböztethetősége, és az, hogy a mű a szerzőhöz fűződő individuális kapcsolatot tükrözzön. A műnek emellett szubjektíven, azaz a szerző szemszögéből újnak kell lennie. Ennek alapján megállapította, hogy a perbeli alkotás alapjául szolgáló mű Tennessee Williams: A vágy villamosa című irodalmi alkotás, amelynek balett-adaptációja az Szjt. 4. és 29. §-a értelmében átdolgozásnak minősül. Hangsúlyozta, hogy a felek között nem volt vitatott, hogy a felperes készítette el a kézzel írott szüzsét, amelyet a keresetleveléhez csatolt. A per tárgya azonban Tennessee Williams: A vágy villamosa című irodalmi mű táncos-zenés adaptációjából készült táncművészeti alkotás, azaz a balett, amely azonban még nem készült el, az alkotómunka jelenleg is folyik. Ennek során a felperesi szüzsé a kezdeti időszak óta már többször változott, átdolgozásra került, ezért amennyiben a balett bemutatásra kerülne, annak már nem a felperesi szüzsé lenne az alapja.

Kifejtette, hogy a balett az Szjt. 6. §-a szerinti együttesen létrehozott mű, amelyben több szerző műve oly mértékben egyesül, hogy azok szerzői nem tudják szerzői jogukat egyénileg gyakorolni alkotó hozzájárulásuk tekintetében. A részek olyan egységes egészzé állnak össze,

hogyan az egyéni joggyakorlás lehetetlenné válik.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a mű védeltségét akkor élvez, amikor azt bemutatják.

A perben nem volt vitás, hogy a per tárgyát képező balett még nem került bemutatásra, ezért annak a körülménynek, hogy egy jövőbeli esetleges előadássorozatnak része lesz-e a balett az elkövetkezendő évadban és ennek ténye a Műsorfüzetben feltüntetésre kerül, az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget. Az I. rendű alperes által a felperes részére megküldött, alá nem írt szerződésstervezetek az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem jelentik a felperes jogainak elismerését, továbbá nem fogadta el a felperes azon hivatkozását sem, mely szerint a kézzel írott szüzsé önálló irodalmi alkotásnak tekinthető. Kifejtette, hogy bár a szüzsé megvalósítja a prózai dialógusokon alapuló gondolatcsövedék mozgásnyelvi, színpadi kompozíciókban megvalósuló kifejezőmódra történő lefordítását, ettől azonban a szüzsé külön műként nem értékelhető, mert az csak a balett vonatkozásában válik védetté. A szüzsé egy szükségszerű munkafolyamati állomás, az irodalmi alkotás, védetté akkor válhatna, amennyiben nem lenne a balett alapjául szolgáló más alapmű. A perbeli esetben ilyen alapmű Tennessee Williams műve, míg az ennek alapján létrehozni kívánt balett még nem készült el és azt nem mutatták be. Minderre tekintettel az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szerzői jogi jogkövetkezmények nem alkalmazhatóak.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleményét az elsőfokú bíróság ítélezése során nem vette figyelembe és nem értékelte, mert álláspontja szerint a perben eldöntendő kérdés jogkérdés volt, annak a kérdésnek az eldöntését követően pedig, hogy a szerzői jog által védett mű-e a balett, további szakértői bizonyításra álláspontja szerint már nem volt szükség a döntés meghozatalához. Kifejtette továbbá, hogy a felperes nincs elzárva attól, hogy amennyiben a későbbiek során a balettmű bemutatásra kerül, szerzői jogsértés esetén jogait érvényesítse.

Minderre tekintettel az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. A perköltségről a Pp. 77. §-a és 78. §-ának (1) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján rendelkezett.

Az ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset szerinti döntés meghozatalát kérte. A másodfokú tárgyaláson R.E.-t jelmeztervezőtől származó nyilatkozatot csatolt, amellyel azt kívánta bizonyítani, hogy a II. és a III. rendű alperes a Gy.B.-tel tárgyalásokat folytatott a balett bemutatása érdekében, ezzel alátámasztandó az eltiltás iránti kérelme megalapozottságát.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az Szjt. rendelkezéseibe és a szerzői jog alapelveibe ütköző módon állapította meg ítéletében, hogy a felperes által létrehozott kézirat szüzsé és gépelt szüzsé nem szerzői mű és annak a felperes nem szerzője. Idézte az Szjt. 1. §-ának (1)-(3) bekezdését, 4. §-ának (1) és (2) bekezdését, 16. §-ának (1) bekezdését és 29. §-át és ezek alapján kifejtette, hogy a felperes által F/5. sorszám alatt csatolt kézirat szüzsé és az azon alapuló F/6. szám alatti gépelt szüzsé álláspontja szerint egyéni eredeti jellegű szerzői alkotás, azaz az alapmű, vagyis a Tennessee Williams dráma átdolgozása.

A perben nem volt vitás, hogy a felperes közreműködött a kézirat szüzsé és a gépelt szüzsé elkészítésében, ezért amennyiben azok egyéni, eredeti jellegű mutatnak, akkor a felperes azok szerzője.

Hangsúlyozta a fellebbezés, hogy a szerzői jogi védelem nem csak a mű egészére, hanem bármely azonosítható részére is kiterjed, ezért amennyiben egy szerzői mű még nem készült el, de már vannak azonosítható részei, akkor azok is szerzői jogi oltalomban részesülnek, amennyiben egyéni, eredeti jelleggel bírnak.

A felperes állította a fellebbezésében, hogy az elsőfokú eljárásban kétséget kizáróan bizonyította, hogy a kézirat szüzsé és a gépelt szüzsé az alpmű Szjt. 29. §-a szerinti átdolgozásai, amelyek származékos műként szerzői jogi védelmet élveznek, mert egyéni, eredeti jellegű megfogalmazással bírnak. A leírások egyediek, hangulatfestő szavakat alkalmaznak, amelyek eltérnek az alpmű magyar fordításának megfogalmazásától és kreatívan érzékeltetik a hangulatot, ezzel az írott szöveget szinte vizuálissá formálva át. Mindezen túl a szüzsék a színvonalat is tartalmazzák, amelyek miatt az események képszerűen követhetők, a szüzsé ezért az alpművet a balett műfaj követelményeinek megfelelően dolgozta át és az magában foglalja a koreográfia alapelemeit is, amely a balett, azaz a táncjáték alapja. A kézirat és a gépelt szüzsé emellett jelentősen eltér az alpműtől, mert az plusz jeleneteket is tartalmaz, eltérő a jelenetek sorrendje, egyes szereplőket nem szerepeltet, emellett nyolc új karaktert bevezet, és az alpműben nem szereplő motívumokat, szimbólumokat is alkalmaz. **Az SzJSZT .../11. számú szakvéleménye kimondta, hogy a kézirat szüzsé az alpmű felhasználásával készült származékos, félkész, az alkotói folyamat egy állomását megvalósító mű, amely megtestesíti a szerzője szellemi alkotó tevékenységét, ezért az nem tekinthető az alpmű szolgai másolásának. Az elsőfokú bíróság sem a szakvéleményt, sem a felperes által az alpmű és a kézirat, valamint a gépelt szüzsé összehasonlítása eredményeképpen létrehozott előkészítő iratát ítélete meghozatalakor nem vette figyelembe, és ítéletében nem indokolta meg azt, hogy miért rekesztette ki e bizonyítékokat mérlegelése köréből, ezzel eljárása a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésébe ütközött.**

Hangsúlyozta a fellebbezés, hogy a Pp. 177. §-ának (1) bekezdése és az Szjt. 101. §-ának (1) bekezdése alapján annak eldöntése, hogy egy mű rendelkezik-e egyéni, eredeti jelleggel, olyan szakkérdés, amelynek megválaszolására a Szerzői Jogi Szakértő Testületnek van hatásköre, ezért az elsőfokú bíróság az SzJSzT szakvéleményét jogellenesen, hibás joggyakorlatot előrevetítve hagyta figyelmen kívül, különös tekintettel arra, hogy a Szakértői Testületet a felperes indítványára maga a bíróság rendelte ki. Annak eldöntése, hogy a kézirat szüzsé és a gépelt szüzsé szerzői műnek minősül-e a per leglényegesebb érdemi kérdése, amely nem jogi, hanem ténybeli kérdés, ennek megválaszolásához különleges szakértelem szükséges és e tevékenység igényli a két szüzsé, valamint az alpmű alapos tanulmányozását és azok összevetését.

A felperes fellebbezési állítása szerint az elsőfokú bíróság tévesen, és az Szjt. szabályaiba ütköző módon állapította meg, hogy a mű védettséget akkor élvez, amikor az bemutatásra kerül. A szerzői jog alapelve, hogy a nyilvánosságra hozatal nem feltétele a szerzői jogi védelemnek, az az Szjt. 4. §-ának (1) bekezdése szerint a mű megszületésével kezdődik.

A nyilvánosságra nem hozott mű is védett az Szjt. 10. §-ának (1) bekezdése értelmében még a nyilvánosságra hozatallal szemben is, hiszen a szerző kizárólagos joga annak eldöntése, hogy a művét nyilvánosságra hozza-e. Téves az elsőfokú bíróság azon megállapítása is, amely szerint a kézirat és a gépelt szüzsé akkor válhatna védetté külön irodalmi alkotásként, amennyiben nem lenne a balett alapjául szolgáló más alpmű.

A szerzői jogi oltalom nem függ attól, hogy az adott mű elkészítésére milyen szakmai szokások alakultak ki, mert azok nem befolyásolják a szerzői műként való minősítést. Ezt erősíti meg az SzJSzT szakvéleménye is annak 4. oldal I.3. pontjában. Ezzel szemben az elsőfokú bíróságnak azt kellett volna vizsgálnia a fellebbezés állítása szerint, hogy az alpműhöz viszonyítva a kézirat és a gépelt szüzsé az Szjt. 29. §-a szerinti átdolgozásnak minősül-e.

Az SzJSzT szakvéleményben a testület kimondta, hogy az új szüzsé a gépelt szüzsé közvetlen és közvetett átdolgozása és részbeni többszörözése és az a kézirat szüzsére épül, annak továbbalkotott, részben többszörözött, részben átdolgozott változata. Emellett a felperes részletesen bizonyította azt is, hogy a kézirat és gépelt szüzsé felhasználásra került az I. rendű alperes megrendelésére a balettművön dolgozó II. és III. rendű alperesek által készített ún. új szüzsében. Ezt a felperes levezette a 2011. május 20-ai tárgyaláson csatolt, a 2011. június 6-án és 2012. április 4-én kelt előkészítő iratában is. Mindezekre tekintettel az elsőfokú ítélet megalapozatlan és annak tényállása is hiányos, mert az nem tartalmazza, hogy az új szüzsét mikor és ki készítette el, illetve ennek tényéről sem tesz említést.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság keresetet elutasító érdemi döntését a másodfokú bíróság helyesnek találta, de annak az alábbi, eltérő indokát adja.

Alappal sérelmezte a fellebbezés, hogy az elsőfokú bíróság az Szjt. szabályaiba ütköző módon állapította meg, hogy a mű védettséget akkor élvez, amikor az bemutatásra kerül. Az Szjt. 4. §-ának (1) bekezdése szerint a szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző). A „megalkotás”, azaz a mű létrehozása olyan reálaktus, amelyhez joghatás, szerzői jog keletkezése tapad. A szerzői jogi védelem ezért a mű megszületésével kezdődik, a nyilvánosságra hozatal nem feltétele a szerzői jogi védelemnek. Helytállóan utalt arra is, hogy a szerzői jogi védelem nem csak a mű egészére, hanem bármely azonosítható részére is kiterjed, ezért amennyiben egy szerzői mű még nem készült el, de már vannak azonosítható részei, akkor azok is szerzői jogi oltalomban részesülnek, amennyiben egyéni, eredeti jelleggel bírnak (Szjt. 16. § (1) bekezdése).

Helyesen hivatkozott a felperes a fellebbezésében arra is, hogy annak eldöntése, hogy egy mű rendelkezik-e egyéni, eredeti jelleggel, olyan szakkérdés, amelynek megválaszolására a Szerzői Jogi Szakértő Testületnek rendelkezik kompetenciával. A Pp. 177. §-ának (1) bekezdése szerint ha a perben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság szakértőt rendel ki.

Az Szjt. 101. §-ának (1) bekezdése értelmében szerzői jogi jogvitás ügyben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok szakvéleményt kérhetnek a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala mellett működő szakértő testülettől, míg a testület a (3) bekezdés értelmében felkérésre peren kívül is adhat szakvéleményt a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetét és működését a 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet szabályozza.

A rendelet 1. §-ának (1) bekezdése szerint a testület az Szjt. 101. §-ának (1) és (3) bekezdésében megjelölt ügyekben szakértői véleményt ad bírósági vagy hatósági megkeresés, vagy megbízás alapján. A rendelet alkalmazásában szerzői jogi jogvitás ügy az Szjt.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis-előállítói jogok érvényesítésével összefüggő bármely jogvita, míg a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésnek számít az Szjt.-ben szabályozott vagyoni jog gyakorlásával kapcsolatos kérdés (1. § (2) és (3) bekezdése).

A felperes a perben az Szjt. 4. §-ának (2) bekezdése szerinti szerzői jogát érvényesítette, helyesen járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor 21. számú végzésével elrendelte a Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményének beszerzését annak megállapítása érdekében, hogy a per tárgyát képező szüzsé szerzői műnek tekinthető-e, és megállapítható-e annak alperesek általi felhasználása. Az elsőfokú bíróság újabban eljár tanácsa azonban az SzJSzT szakvéleményét ítélkezése során figyelmen kívül hagyta, mert álláspontja szerint a perben eldöntendő kérdés jogkérdés, amelynek megválaszolásához nem volt szükség további szakértői bizonyítás lefolytatásához. Az elsőfokú bíróság az SzJSzT szakvéleményét jogszabályba ütköző módon mellőzte, mert erre irányuló speciális szakértelem hiányában nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy a perbeli mű szerzői jogi védelmet élvez-e, azaz felmutat-e az Szjt. által megkívánt egyéni eredeti jelleget, és azt az alperesek felhasználták-e. A szakértői vizsgálat kizárólag szerzői jogi szempontok alapján dönti el, hogy az adott teljesítmény eredménye mű-e vagy sem. **Annak megállapítása ezért, hogy a perbe vitt mű szerzői műnek minősül-e olyan szakkérdés, amelyben való állásfoglalás kialakítása során általában nem mellőzhető a Szerzői Jogi Szakértő testület szakvéleményének beszerzése.**

A felperes helyes érvei azonban nem eredményeztek eltérő érdemi döntést.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület SzJSzT-..../11. sorszámom adott az elsőfokú bíróság megkeresésére szakvéleményt, amely az iratok között 29. sorszám alatt megtalálható. A másodfokú bíróság az aggálytalan, alapos és meggyőző szakvéleményt elfogadta ítélkezése alapjául. A szakvélemény hangsúlyozta, hogy amennyiben egy félkész állapotú mű megfelel a szerzői mű kritériumának, annak felhasználása engedélyköteles. A Testület a felperes által sérelmezett művet egy adott fázisában vizsgálta, amelynek során elvégezte a felperes részvételével készült ún. kézirat szüzsé, valamint a későbbi fázisokban készített gépelt szüzsé és új szüzsé összehasonlítását. A kézirat szüzséről megállapította, hogy az az alaplómű felhasználásával készült származékos, félkész, az alkotói folyamat egy állomását megvalósító mű, amely nem az alaplómű szolgálai másolása és megtestesíti a szerzője szellemi alkotó tevékenységét. Olyan szakirodalmi mű, amely részben többszörözi - azaz táncjáték céljára „kivonatolja” - az alaplóművet, más, nem jelentéktelen részben átdolgozza, kis részben pedig attól eltávolodva önálló, új mű elemeket mutat fel.

Összességében megállapította, hogy a kézirat szüzsé az alaplómű mozgásnyelvre való átfordításának egy olyan fázisát valósítja meg, amely - továbbfejlesztés után - alkalmas lehet a mozgásnyelvre átfordítás teljes alapjául. A gépelt szüzsé és az új szüzsé a Testület álláspontja szerint az alaplómű és a kézirat szüzsé olyan átdolgozásai, amelyek részben megvalósítják a kézirat szüzsé többszörözését is. A gépelt szüzsé a kézirat szüzsé közvetlen átdolgozása és részbeni többszörözése, mind a gépelt, mind az új szüzsé az alaplómű közvetett átdolgozásai, míg az új szüzsé a kézirat szüzsé közvetett átdolgozása és részbeni

többszörözése.

Hangsúlyozta azonban, hogy szakvéleménye csak „pillanattfelvételnak” tekinthető, mert ha sor kerül a kész balett-mű színpadra állítására, ahhoz képest, hogy a színpadra állított mű mennyiben tér el bármelyik szüzsétől és az alapműtől, más lehet a vizsgált művek viszonya, ennek ténye pedig kihat a vitatott szerzőségi arányra is. Ezért azt rögzítette, hogy a kész balett-mű ismerete nélkül szakértői biztonsággal nem válaszolható meg, hogy a kész balett-mű tekinthető-e olyan műnek, amely a kézirat szüzsében és a gépelt szüzsében megjelenő egyéni-eredeti balett-adaptáció alapján jön létre.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja a Testülettel egyezően az, hogy a jogsértés megállapíthatóságának előfeltétele a balett-mű elkészülte. Ennek hiányában nem lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy a kész mű felhasználja-e majd, és mennyiben a felperes kézirat szüzsében megtestesülő, de nem egyedül alkotott szakirodalmi művét. Kiegészíti ezt azzal a másodfokú bíróság, hogy az I. rendű alperes oldalán a balett-adaptáció bemutatásának hiányában jelenleg egyáltalán nem állapítható meg olyan felhasználási cselekmény, amely a felperes mint szerző vagyoni jogainak sérelmét eredményezhetné. Mivel a felperes a jogsértő felhasználás megállapítását és a jogkövetkezmények alkalmazását kizárólag az I. rendű alperessel szemben kérte, ezért nem volt szükség a tényállás felderítésére és kiegészítésére abban a kérdésben, hogy a balettművön tovább dolgozó II. és III. rendű alperesek felhasználták-e a felperes részvételével készült kézirat szüzsét az új szüzsében.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - az ismertetett eltérő indokolással - helybenhagyta. Döntése meghozatalakor a felperes által a másodfokú tárgyaláson csatolt bizonyítékot a Pp. 235. §-ának (1) bekezdése értelmében mellőzte.

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az alperesek oldalán felmerült, ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére, melynek megállapítása során az I. és II. rendű alperesek oldalán a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján 50.000 - 50.000 forint + áfa összeget, míg a III. rendű alperes oldalán az IM rendelet 2. §-a és 4/A. § (1) bekezdése alapján, a csatolt megbízási szerződés figyelembevételével 100.000 forint + áfa összeget vett figyelembe.

, 2013. június 6.

. Lesenyey Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Békefiné dr. Mózsik Tímea s.k.
előadó bíró

Dr. Pullai Ágnes s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: